

**EESTI KAUBANDUS-
TÖÖSTUSKODA**
ESTONIAN CHAMBER OF
COMMERCE AND INDUSTRY

Rahandusministeerium
Endla 13
10122 Tallinn

Teie 08.05.2015 nr 1.1-10/06559

Meie 15.05.2015 nr 4/ 129

Arvamuse esitamine alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seaduse muutmise kohta

Lugupeetud Sven Sester

Eesti Kaubandus-Tööstuskoda (edaspidi **Kaubanduskoda**) tänab Teid võimaluse eest avaldada arvamust alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seaduse muutmise seaduse eelnõu (edaspidi ka **eelnõu**) kohta. Märgime, et jääme oma 26.04.2015. a kirjas (Pöördumine Vabariigi Valitsuse poole seoses kavandatava kütuseaktsiisi tõstmisega ning majutusteenuste käibemaksumäära tõstmisega) toodud seisukohtade juurde ning järgnevalt esitame eelnõu kohta mõningad täiendavad tähelepanekud.

Üldiselt toetab Kaubanduskoda maksupoliitilist põhimõtet maksustada isikute tarbimist, kuid leiame, et eelnõuga kavandatud muudatused kütuseaktsiisi ning alkoholi- ja tubakatoodete aktsiisi määrades on tehtud kiirustades ning sealjuures piisava sisulise mõjuanalüüsita, mistõttu näeme aktsiisitõusude tõstmise kavas mitmeid kitsaskohti. Kaubanduskoda ei toeta aktsiisimäärade hüppelist tõstmist ning peab vajalikuks, et aktsiiside tõstmise määrad ei oleks kehtestatud põhjendamata alustel, vaid lähtudes konkreetsetest eesmärkidest. Sealjuures märgime, et eelnõu koostamisel on jäetud järgimata värselt sõlmitud koalitsioonilepingu¹ punktis 8.15 toodud põhimõte, mille kohaselt ettevõtlusvaldkonda puudutavate seaduseelnõude menetlemisel tehakse mõjuanalüüs hindamaks muudatuse mõju ettevõtjate halduskoormusele ja ettevõtluskeskkonnale. Ka oleme seisukohal, et antud teemade puhul, ning arvestades nii Eelnõu seletuskirjas toodud riske kui ka erinevate erialaorganisatsioonide poolt esitatud probleeme, tuleks juba Eelnõu staadiumis leppida kokku, et muudatustega kaasnevaid mõjusid hinnatakse ka pärast võimalike muudatuste jõustumist ning vajadusel korrigeeritakse siis ka näiteks mõne toote aktsiisimäära. Stabiilsus ja pikaajaline vaade maksupoliitikas on kahtlemata oluline ja ettevõtjatele suure väärtusega, kuid juhul kui on näha, et oodatud positiivsed eesmärgid ei täitu või realiseeruvad riskid aktsepteeritavast suuremal määral, tuleb olla majanduskeskkonna stabiilse arengu nimel valmis ka kavandatud aktsiisitõuse tagasi pöörama.

I. Alkoholi aktsiisimäärade tõstmine

¹ Eesti Reformierakonna, Sotsiaaldemokraatliku Erakonna ning Erakonna Isamaa ja Res Publica liit 8.04.2015 kokkulepe valitsuse moodustamise ja valitsusliidu tegevusprogrammi põhialuste kohta

EESTI KAUBANDUS-TÖÖSTUSKODA

Estonian Chamber of Commerce and Industry • Эстонская Торгово-промышленная палата

Nagu eelmises pöördumises märkisime, siis mõistame, et koalitsioonilepingu katteallikatena tubaka- ja alkoholiaktsiisi järk-järgulist tõstmine teatud määral on vajalik. Käesoleval juhul peame aga vajalikuks rõhutada, et ehkki alkoholi ja tubakatoodete aktsiiside tõstmine võimaldab pisut vähendada kütuseaktsiisi tõstmise vajadust, ei saa alkoholi ja tubakatoodete aktsiiside tõstmine toimuda eelneva sisulise analüüsita ja ettevõtete õiguspärase ootuse põhimõtet rikkudes. Mida suurem on põhiõiguste riive, seda selgemini, peab selle riive õigustus olema ka põhjendatud ja eesmärgistatud! Alkoholiaktsiisi määrade kiirendatud tõstmine, olukorras, kus juba varasemalt on riigieelarve täitmise ettekäändel aktsiisimäärasid kiirendatud korras tõstetud (2015. aastast suurendati alkoholiaktsiisi algselt planeeritud 5% asemel 15%) ning eelnõuga nähakse taaskord varem kehtinud regulatsiooniga võrreldes ette märkimisväärne aktsiisimäära tõus (2016. aastaks planeeritud 10%-lise tõusu asemel tõstetakse aktsiisimäära 15%), võib kavandatav muudatus minna vastuollu ettevõtete õiguspärase ootusega kehtestatud aktsiisimäärade osas. Õiguspärase ootuse põhimõttest lähtuvalt peab isikul olema võimalik realiseerida oma õigusi mõistlikus ootuses, et talle lubatu jääb kehtima. Antud kontekstis peab aktsiise puudutav regulatsioon võimaldama ettevõtetel teha kalkulatsioone, millest lähtuvalt korraldada oma majandustegevust. Eelnõuga planeeritava hüppelise aktsiisitõusuga, kus esialgselt kavatses 10%-lise tõusu asemel tõuseb aktsiisimäär 15%, võib ettevõtete õiguspärase ootuse põhimõtet sätestatud aktsiisimäärade kehtivuse osas olla rikutud.

Samuti, ehkki eelnõuga nähakse ette alkoholiaktsiisi määrad aastani 2020, ei põhjendata eelnõu seletuskirjas, miks on vajalik tõsta alkoholiaktsiisi 2016. aastal justnimelt 15% ning edaspidi igal aastal täpselt 10%. Viidatud protsentidest lähtumist aktsiisimäärade kehtestamisel ei ole selgitatud ning meie hinnangul vajaks täiendavalt motiveerimist, millest lähtuvalt on aktsiisi tõstmise määrad kehtestatud. Aktsiisi tõstmine peab riigieelarve täitmise suhtes olema ettevõtlusvabadust riivava meetmena proportsionaalne abinõu, st vastama soovitud eesmärgile ning mitte olema eesmärgi silmas pidades ülemäärane. Käesoleval juhul, kui puudub sisuline põhjendus aktsiisimäärade suuruse osas, ei saa olla kindel, et aktsiisitõus eelnõus ette nähtud kujul on riigieelarve täitmise saavutamiseks sobivaim meede. Isegi, kui aktsiisi tõus on põhjendatav, tuleb siiski põhjendada ka aktsiisi tõstmise sammu ja sagedust, sest need ei saa olla juhuslikud või automaatsed ja sõltumata keskkonnast.

Lisaks ei saa alkoholiaktsiisi küsimuses mööda minna piirikaubanduse problemaatikast. Nimelt võivad Eesti piirialade elanikud aktsiisi tõstmisega kaasneva hinnatõusu tõttu hakata alkoholi ostma naaberriikidest. Sellise piirikaubanduse tekkides võib kavandatav aktsiisimäärade tõstmine riigieelarve tuludele lõppastmes saamata jäävate maksu- ja aktsiisitulude tõttu aga hoopiski negatiivset mõju avaldada. Seetõttu peame vajalikuks, et alkoholiaktsiisi tõstmisel hinnatakse võrdlevalt naaberriikide aktsiisimäärasid ning määrade erinevusest tingitud mõjusid. Ei saa jätta tähelepanuta, et eelnõuga kavandatud aktsiisitõusu järel vähenevad aktsiisierinevused ka Eesti ja Soome vahel, mis võib vähendada Eesti ja Soome vahelist kaubandust (saamata jääv tulu on suurem, kui otsene alkoholi ostmisega seonduv tulu). Samuti peab aktsiisimäärade tõstmisel arvestama salaturu osakaalu suurenemist, mille leevendamiseks on vajalik senisest enam tähelepanu pöörata ka võitlusele ebaseadusliku alkoholituruga.

II. Tubakatoodete aktsiisimäära tõus

Kuna tubakaaktsiisi tõus võib kaasa tuua salaturu kasvu, on vajalik tähelepanu pöörata meetmetele, millega salaturgu ohjeldada. Sellele tuleb Eelnõu puhul ka tähelepanu pöörata.

Tubakatoodete aktsiisiga seonduvalt teeme ettepaneku analüüsida Eesti tubakatoodete aktsiisistruktuuri, eesmärgiga saada teada, kas Eesti jaoks (nii rahvatervise kaitse kui ka riigieelarve tulude seisukohast) on tubakatoodete maksustamisel mõistlikum tõsta aktsiisimäära fikseeritud osa ja minimaalselt makstavat aktsiismäära ning vähendada aktsiisimäära proportsionaalset osa. Kui analüüs kinnitab sellise muudatuse põhjendatust, siis soovime tulevikus kaaluda vastavasisuliste muudatuste tegemist ka aktsiisistruktuuris, et tagada võimalike aktsiisimuudatuste neutraalne mõju erinevates hinnaklassides olevatele toodetele.

III. Kütuste aktsiisimäärade tõus

Ehkki võrreldes Vabariigi Valitsuse esialgse plaaniga tõsta kütuseaktsiisi on uue katteallikana sisse viidud alkoholi- ja tubakaaktsiisi tõstmine võimaldanud jätta ära kütuseaktsiisi tõusu 2019. aastaks, näeb eelnõu ette kütuse aktsiisimäärade tõstmise aastatel 2016-2018 varasemalt planeeritud mahus. Seetõttu oleme kütuseaktsiiside tõstmise küsimuses jätkuvalt seisukohal, et kuna planeeritav muudatus on sedavõrd märkimisväärne ja olulise mõjuga, on selle elluviimiseks vajalik viia läbi põhjalik mõjude analüüs, et selgitada välja kütuseaktsiisi tõstmise otstarbekus majanduslikest ning sotsiaalsetest aspektidest lähtuvalt ning erinevatele ühiskonnagruppidele. Oluline on hinnata Eesti aktsiisipoliitikat võrdluses lähiriikidega, vaadates ka millised on lähiriikide kavatsused kütuseaktsiisi ning selle põhjal hinnata, kas kavandatav aktsiisitõus võiks kahjustada Eesti ettevõtete konkurentsivõimet. Vältida tuleb olukorda, kus odavama kütuseaktsiisi tõttu hakkavad Lõuna-Eesti piirkonna elanikud kütust ostmas käima Lätis, pannes Eesti kütusemüüjad sellega äärmiselt ebasoodsasse olukorda. Tulevikuarenguid silmas pidades peame vajalikuks välja tuua, et kütuseaktsiisi tõstmine ei saa toimuda paindumatult ning peab lähtuma turusituatsioonist. Täpsemalt peame vajalikuks rõhutada, et kütuse maailmaturu hinna tõusu korral võib esineda vajadus aktsiisimäärad üle vaadata selliselt, et kompenseerida ettevõtjatele tooraine hinnatõusuga kaasnev kahju.

Kütuste aktsiisimäärade tõusuga seonduvalt toetame Eesti Keemiatööstuse Liidu seisukohta, mis puudutab põlevkiviõli aktsiisi tõstmisele eelnevalt põhjaliku sotsiaal-majandusliku analüüsi läbiviimise vajalikkust ning oleme seisukohal, et kütuste aktsiiside küsimusi puudutavalt tuleb arvesse võtta erialaliitude, sh Eesti Keemiatööstuse Liidu poolt esitatud arvamusi ning hinnata välja toodud riske.

Kaubanduskoda on endiselt seisukohal, et maksumuudatused peavad eelkõige lähtuma eesmärgist soodustada Eestis majanduskasvu ning riik ei tohiks muudatuste tegemisel kasutusele võtta meetmeid, mis mõjutavad ettevõtluskeskkonda negatiivselt suunas. Riigieelarve tulude garanteerimine on riigi jaoks kahtlemata oluline, kuna sellest sõltub riigi

võimekus täita oma kohustusi, kuid eelarvetulude täitmiseks kasutatavad meetmed peavad olema põhjalikult läbi analüüsitud selliselt, et need koormaksid võimalikult vähe ettevõtluskeskkonda ning oleksid proportsionaalsed soovitava eesmärgi täitmiseks. Loodame, et peate võimalikuks meie tähelepanekuid arvesse võtta. Vajadusel oleme valmis oma ettepanekuid ka lähemalt selgitama.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Mait Palts

Peadirektor

Koostanud: Katre Rugo katre.rugo@koda.ee +372 604 0071